

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології та музеєзнавства

**АКТУАЛЬНІ
ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ**

**Альманах
наукового товариства «Афіна»
кафедри культурології та музеєзнавства**

Випуск 14

Засновано у 2003 році

Рівне – 2014

ББК 71.0
А 43
УДК 008:168.522

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства „Афіна” кафедри культурології та музеєзнавства. – Вип. 14 / За ред. проф. В.Г. Виткалова. – Рівне: РДГУ, 2014. – 256 с.

Головний редактор:

Виткалов В.Г. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри культурології та музеєзнавства РДГУ

Редакційна колегія:

Афанасьєв Ю.Л. – доктор філософських наук, професор Київського університету ім. Б.Грінченка
Баканурський А.Г. – доктор мистецтвознавства, професор Одеського національного політехнічного університету
Виткалов С.В. – кандидат мистецтвознавства, доцент РДГУ (відповідальний секретар)
Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор РДГУ
Дем’янчук О.Н. – доктор педагогічних наук, професор Луцького інституту розвитку людини „Україна”
Жилюк С.І. – доктор історичних наук, професор РДГУ
Коваль Г.П. – доктор педагогічних наук, професор РДГУ
Кралуцький П.М. – доктор філософських наук, професор НУ „Острозька академія”
Круль П.Ф. – доктор мистецтвознавства, професор Прикарпатського національного університету ім. В.Стефаника
Кушнарєнко Н.М. – доктор педагогічних наук, професор ХДАК
Поніманська Т.І. – кандидат педагогічних наук, професор РДГУ
Постоловський Р.М. – кандидат історичних наук, професор РДГУ
Стоколос Н.Г. – доктор історичних наук, професор РДГУ
Троян С.С. – доктор історичних наук, професор РДГУ
Костюк Л.К. – кандидат історичних наук, доцент РДГУ
Швецова-Водка Г.М. – доктор історичних наук, професор РДГУ
Яремко-Супрун Н.О. – доктор мистецтвознавства, професор РДГУ

Рецензенти:

Арцишевський Р.А. – доктор філософських наук, професор Волинського національного університету ім. Лесі Українки
Брилін Б.А. – доктор педагогічних наук, професор Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського

Науковий редактор і упорядник випуску – **проф. Виткалов В.Г.**

ISBN 978-966-8424-77-9

Редакція не завжди поділяє точку зору автора. За точність наведених цитат, імен, прізвищ, дат відповідальність несуть автори.

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 4 від 28.11.2014 р.)

Свідомство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р. Зареєстровано Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.

Summary**Trokhimchuk M. Problems and trends of modern young people leisure in Ukraine**

Problems and progress of modern youth leisure trends are examined in Ukraine.

Key words: leisure, modernity, young people, cultural and educational activities.

Аннотация**Трохимчук М. Проблемы и тенденции развития современного молодежного досуга в Украине**

Рассматриваются проблемы и тенденции развития современного молодежного досуга в Украине.

Ключевые слова: досуг, современность, молодежь, культурно-просветительная деятельность.

Надійшла до редакції 2.11.2014 р.

УДК 391(477)

Маринич Л.М. – вчитель Заболотської ЗОШ І-ІІ ступенів;

Костюк Л.К. – канд. іст. наук, доц. РДГУ

**ПРИДОРЖНІ ХРЕСТИ НА ТЕРЕНАХ РОКИТНІВЩИНИ:
ІСТОРІЯ, ІНТЕРПРЕТАЦІЯ, СМИСЛИ**

На теренах Рокитнівщини збереглася значна кількість німих свідків історії – христів. Вони зустрічаються майже в усіх селах району. Вражають кам'яні хрести могильного призначення, зокрема, в селах Рокитне, Осницьк, Глинне, Кам'яне, Сехи, Блажове, Березове, Познань та ін. Вони різняться формами, розмірами, але більшість таких христів розсіяні у місцях захоронення, як правило, знатних осіб – воїнів, єпископів, ігуменів, чи на символічних могилах – на знищених поселеннях, храмах, монастирях, цвинтарішах. Як вказують служителі православних храмів, хрестами увіковічували пам'ять померлих тому, що вони є свідками християнського розуміння життя і смерті, спасіння і воскресіння [5; 10]. Отже, в етнологічних смислах місцевого населення ці хрести закарбовуються у пам'яті як явища духовної культури.

Села Рокитнівщини, особливо у часи здобуття Україною державної незалежності, збагатилися ще одним атрибутом духовності – придорожніми хрестами, або як ще їх називають – «фігурами». Вони з давнини органічно вплелися в історію сучасності та не викликають обурення чи заперечення з боку влади, як це було за радянської доби.

Метою нашого дослідження буде виявлення характерних особливостей існування традиції встановлення придорожніх христів на теренах Рокитнівського району як такого, що репрезентує збережену архаїку Рівненське Полісся та його культуру.

Оскільки з «фігурами» пов'язані численні вірування, легенди, перекази місцевих жителів, то саме їх свідчення лягли в основу наших польових досліджень стосовно заявленої теми.

У смисловому полі культури традиція ставити придорожні хрести виокремлюється ще у стародавньому світі. Як в давнину, так і тепер «фігури» ставили у чітко визначених місцях: на полях, при в'їзді та виїзді з села, перехрестях. У народних уявленнях перехрестя сповнене негативної інформації як місце, де трава не росте і куди викидають-вливають атрибути, що використовуються у магічних цілях. Перехрестя досить часто фігурує і у медичних практиках поліщуків при лікуванні низки хвороб – переляку, підвію тощо. Зокрема, воду, на яку «виговорювали» хворобу, несли на перехрестя і виливали там із вірою, що хвороба перейде на іншого, хто вступить у цю воду. Виходячи з таких міркувань, людей застерігали нічого з перехрестя не піднімати: «Колись, я знаю, часто лежить красива така лента зв'язана і кинута на дорогу, або – хусточка зв'язана в узелок і кинута на дорогу. Подимать не треба і розв'язувать. Ото вже воно, хто вже знає, воно зав'язало і все, а ти можеш узять і наступить, і воно перелазить на тебе. І хвороба, і все, що задумано» [7].

Разом із тим, жителі Рокитнівщини (як і інших регіонів Полісся) намагалися захистити себе і свій простір хрестом. Жителька с. Заболоття Г. Маринич згадує: «Хрести почали ставити тому, що раніше дуже боліли люди, і часто вмірлі, їх не справляліс хороніть. Була навіть у селі така сем'я, де померло п'ятеро дітей, одне за одним, навіть було таке, що прийшовши додому із похорону одного дитяти, вони знайшли мертву іншу. Тому, коли почали ставити ці хрести, то й перестали хворіти та масово вмірати люди» [6]. Нині хрести ставлять у місцях дорожно-транспортних аварій, щоб застерегти водіїв бути уважними. Дослідники також виділяють в окремому групі хрести з сакральним змістом, адже вони встановлювалися там, де за народними переказами з'являлися Божа Матір. Зокрема, біля с. Переходичі у лісовій смузі стоять три хрести. Про їх походження місцевий житель М. Карповець розповідає так: «З давніх-давен існує легенда, що на тому місці відпочивала Діва Марія і там утворилася криничка. І на тому місці поставили три хрести. От вони й донині зберігаються» [4].

Жителька с. Заболоття Л. Наумович наголошує: «Хрести ставили в селах для того, щоб оберегали населення від різної нечисті або якоїсь аномалії. Їх ставлять тому, що коли ходять злі духи, а вони ходять особливо уночі, і щоб їм не заблукати, то вони ходять по дорогах, і коли вони ідуть дорогою і побачать хрест, далі вони йти не можуть, тому що вони безсилі перед хрестом. Тоді вони шукають населений пункт,

де б не було хреста і вони могли б спокійно увійти у село і зробити щось лихе у цьому селі» [9]. Про охоронну місію придорожніх хрестів повідомляє жителька цього ж села Є. Наумович: «...ще хрести охороняють село от всякої беди і зла. На хрести чепляють ленти, рушники, їх украшають, загорожують» [7]. Інша жителька села, Г. Маринич, розповідає, що «ленти вешалі як оброк, коли збувалось так, як того хотелі, тоги йшли до хреста і вешалі на нього ленту чи хустку [6].

Звідки з'явилася традиція чіпляти на придорожні хрести хустини, стрічки, рушники, фартухи? Ймовірно, це пов'язано з середньовічною християнською традицією задобрювання небесного (божественного) світу милостиною, щоб відкупитися від життєвих негараздів і дати «оброк», своєрідну обіцянку. Принесений «оброк» наділявся особливою силою: його не можна було забирати назад тій людині, хто тримав обіцянку.

Нині в багатьох селах Рокитнівщини, як засвідчують матеріали польових досліджень, «оброчні» хрести користуються пошаною та їм поклоняються весільні й похоронні процесії, а особливо чоловіки, котрі призиваються в зону АТО. Вони вірять, що зав'язавши оброк-стрічку на придорожньому хресті, обов'язково повернуться додому неушкодженими.

Доцільно наголосити, що в період існування радянської влади на території Рокитнівщини традиція встановлення придорожніх хрестів була перервана, як і по всій Україні. Згадує жителька с. Хміль К. Наумович: «Хрести стояли майже у кожному селі, то комуністи позрізали їх, ні одного не полішили, їх зрезали, закидали, виносили в лес... Старші люди розказували, що у роки війни у селі Сехи був такий випадок: люди сховали хреста у лісі за півтора кілометра від села, так він і донині там стоїть» [8]. Окрім того, траплялися знущання над хрестами (розстрілювали хрести, ламали, спалювали). Як підкреслює етнограф О. Нагорнюк, «...фігури (Рокитнівський р-н), раніше розташовані на території села, стали з'являтися на кладовищах у повоєнний час – у такий спосіб селяни рятували їх від знищення представниками місцевої влади» [2; 238]. Разом з І. Ігнатенко дослідник, аналізуючи семантику придорожніх хрестів, дійшов висновку про традиційність їх побутування на поліській землі [1; 101-103].

У часи державної незалежності України розпочинаються процеси відбудови храмів, монастирів і відновлюється традиція встановлення придорожніх хрестів. Жителька с. Хміль К. Наумович пригадує, що хрести стоять у селах як охоронці від усього поганого: «Хрести в селі, при в'їзді чи виїзді з села у наш час найперше почали ставитися з 1992 року священиком Авраамом, який служив у той час у с. Глинне. Вони повинні стояти обов'язково у кожному селі, до того ж із чотирьох сторін села, для того щоб з жодної сторони у село не зайшло зло і повинні стояти в тих точках, якщо провести умовні лінії між ними, то щоб вийшов хрест, тобто весь населений пункт повинен знаходитись під цим хрестом, під його охороною» [8].

Настоятель православної церкви у с. Заболоття А. Онищук розповідає: «Хрести на початку села, або у кінці села раніше ставили як оберіг від ворога. Людина, яка виходила з села, а особливо та, яка надовго йшла з дому у пошуках солі, бо тоді потрібно було долати багато кілометрів, щоб її придбати, тоді така людина приходила до цієї фігури і просила благословення на далеку дорогу» [12]. Настоятель храму у Старому Селі А. Озерчук наголошує, що «...колись було багато хворих, тих людей, що хворіли на інфекційні хвороби, виганяли з села чи міста, тому хрести ставили для того, щоб ті люди могли помолитися і принести якусь жертву, але були часи, коли ці хрести зруйнували атеїсти, але пройшов час, і почали знову ставити хрести. Їх ставили не тільки при в'їзді чи виїзді з села, але навіть у центрі села. Обов'язково на придорожніх хрестах-фігурах мають встановлюватися символи мук Спасителя» [11]. За словами черниць Юзефінського монастиря, хрести ставлять для того, щоб люди молилися, коли у дорозі, або просто перехрестилися біля придорожнього хреста. Настоятель храму Різдва Іоанна Предтечі (с. Березове) ієрей А. Хомич наголошує, що «...коли людина в'їжджає в село, вона бачить хрест і хреститься, а коли виїжджає з села, теж просить Божого благословення у дорогу, попередньо перехрестившись» [13].

Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. на Рокитнівщині поставлено багато придорожніх хрестів, що підтверджує живучість давніх традицій. Усі «фігури» однотипні: вони витесані, як правило, з дубової деревини, за формою мають дві перехрещені під прямим кутом поперечини, які утворюють прямий чотирикутний хрест, у якому нижній кінець завжди довший від верхнього і бокових. Висота придорожніх хрестів різна, від півтора метра до десяти метрів. Виготовлений майстром хрест спочатку освячується священиком, а потім його прикрашають і встановлюють на певному місці громадою. За традицією вирізьблюється дата встановлення «фігури», а сам хрест обноситься огорожею із звичайних дерев'яних жердин на кілках у вигляді прямокутника. Жінки-селянки доглядають за ним, і щороку перед Паскою, в чистий четвер, всі «зношені» прикраси знімають та спалюють, а потім по-новому його оздоблюють. Зауважимо, що на деяких придорожніх хрестах Рокитнівщини прикріплюються символи мук Спасителя: дерев'яний молоток, кліщі, нижче перехрещені спис і тростина з губкою, під ними маленька драбина, інколи – табличка з вирізаними тридцятьма срібняками – дерев'яними кружальцями. Маківки придорожніх хрестів прикрашають залізними хрестиком, що виготовляли місцеві ковалі, під ним півмісяць, інколи стилізований під квітку. На хрест подеколи чіпляють іконку. «Придорожній хрест-фігура кожному перехожому повинен нагадувати муки Спасителя за наші гріхи на хресті і що своєю смертю, і воскресінням, Христос врятував світ, – зазначається у православному виданні. – Хрести нагадують кожному, що він – християнин, повинен виконувати заповіді Божі, а хрест – дерево життя вічного, не земного, а небесного [3; 323].

Отже, придорожні хрести на теренах Рокитнівщини, як засвідчують перекази, з'явилися у давній міфологічній культурі і були особливою формою комунікації між світом людей і світом природи, що уявлялася поліщукам грізною силою, від якої треба захищатися. З приходом християнства на терени української землі

культурні смисли і сприйняття придорожніх хрестів наповнюються новою сакральною суттю. Вони трансформуються у комунікативну форму між світом людей і божественним світом. Придорожні хрести вводяться у християнську культуру і набувають християнської атрибутики. Нині жителі Рокитнівщини, переживши часи руйнівної радянської культури, відроджують духовне життя. У нових соціокультурних реаліях придорожні хрести сприймаються як синтез міфологічної і християнської візії: з одного боку хрести рецептуються оберегами від лихих магічних сил, а з другого – пов'язуються з животворящою силою Божественного Хреста. Вони виконують оберегову функцію і водночас є предметом поклоніння і пошанування народної традиції, що відроджується. Тому тим, хто проходить біля придорожніх хрестів, жителі Рокитнівщини радять: «Перехрестіться, щоб дорога була для Вам щасливою».

Список використаної літератури:

1. *Ігнатенко І.* Придорожні хрести Полісся: функції, семантика та символіка / І. Ігнатенко, О. Нагорнюк // Народознавчі зошити. – 2013. – №1(109). – С. 99–104.
2. *Нагорнюк О.* Матеріали по картографуванню явищ поховально-поминальної атрибутики та уявлень, пов'язаних з кладовищами Середнього Полісся / О. Нагорнюк // Наук. зап. Рівнен. обл. краєзнавчий музей. Вип. VI. – Рівне : О. Зень, 2008. – С. 235–239.
3. *Непобедимое оружие о животворящей силе Креста Господня.* – К. : Переиздание Киево-Печерской Лавры, 2012. – 113 с.
4. *Записано зі слів жителя с. Переходичі Карповця М. О., 1957 р. н.*
5. *Записано зі слів жителя с.мт. Рокитне Лесковця А. В., 1930 р. н.*
6. *Записано зі слів жителя с. Заболоття Маринич Г. Й., 1930 р. н.*
7. *Записано зі слів жителя с. Заболоття Наумович Є. М., 1926 р. н.*
8. *Записано зі слів жителя с. Хміль Наумович К. М., 1950 р. н.*
9. *Записано зі слів жителя с. Заболоття Наумович Л. М., 1958 р. н.*
10. *Записано зі слів жителя с. Дроздинь Огіевича А. С., 1971 р. н.*
11. *Записано зі слів жителя с. Старе Село Озерчука А. А., 1968 р. н.*
12. *Записано зі слів жителя с. Заболоття Онищука А. В., 1971 р. н.*
13. *Записано зі слів жителя с. Березове Хомича А. Т., 1955 р. н.*

Резюме

Досліджуються придорожні хрести на теренах Рокитнівщини Рівненської обл. На основі польових етнографічних матеріалів розглядається їх значення в духовній культурі українців, а також пов'язані з ними вірування та перекази.

Ключові слова: придорожні хрести, «фігури», Рокитнівщина.

Summary

Marinich M.L., Kostyuk L.K. Pridorozhnie crosses on the territory Rokytnovskogo district: history, interpretation, meanings

We study the wayside crosses on the territory Rokytnivskiy area. Based on field research examines their significance in the spiritual culture of Ukrainians, as well as related beliefs and retellings.

Key words: roadside crosses, «figures», Rokytnovschina.

Аннотация

Маринич М. Л., Костюк Л. К. Придорожні крести на території Рокитновського району : история, интерпретация, смыслы

Исследуются придорожные кресты на территории Рокитновского района Ровенской обл. На основании полевых исследований рассматривается их значение в духовной культуре украинцев, а также связанные с ними верования и пересказы.

Ключевые слова: придорожные кресты, «фигуры», Рокитновщина.

Надійшла до редакції 20.10.2014 р.

УДК 63,5(4Укр)

Ясковец О.В. – учитель-методист Корецького НВК
«Школа I-II ступенів-Ліцей» Рівненської обл.

УКРАЇНСЬКІ ТРАДИЦІЇ ВИПІКАННЯ ХЛІБА: ЕТНОРЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ОПИТУВАННЯ У КОРЕЦЬКОМУ РАЙОНІ)

Українці – люди гостинні. Гостя приймаємо хлібом-сіллю та щирим серцем. Хліб, калиною завітчаний, на святковому столі завжди на чільному місці лежить – народна мудрість, вироблена віками. Змінилося життя, принесло нові знання, створило нові взаємини між людьми, але хліб-годувальник залишився хлібом. То чому ж так мало зараз говоримо про хліб? Чи не тому, що хліба вдосталь? Вже не

ЗМІСТ

<i>Постоловський Р.М.</i> Потенційні можливості університету в регіоні	3
<i>Виткалов С.В.</i> X Всеукраїнська науково-практична конференція «Українська культурно-мистецька практика в історичній ретроспективі» у м. Рівне	5
<i>Виткалов В.Г.</i> Наукові проблеми України в аспекті культурно-мистецької практики	6

РОЗДІЛ I.

ЕТНОКУЛЬТУРНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОНТЕКСТ

<i>Князікевич А.В.</i> Весільна обрядовість Східного Полісся: етнографічний матеріал, зібраний у с. Паліївка Ямпільського району Сумської області (липень 2013 р.)	11
<i>Процук В.В.</i> До питання про особливості пісенно-танцювального фольклору Волинського Полісся	17
<i>Пилипак М.А.</i> Весільна обрядовість Українців Альшеївського району Республіки Башкортостан	21
<i>В'юн К.В.</i> Етнографічна спадщина Українців у музеях діаспори	27
<i>Сінельнікова В.В.</i> Господарська діяльність Українців Нижнього Поволжя: землеробство (історико-етнографічна довідка XVIII-XX ст.)	29
<i>Волковічер Т.М.</i> Українські сюжетні рушники з написами (кін. XIX – перша пол. XX ст.): взаємодія народної і масової культури	34
<i>Карпова Л.О. Магеря О.П.</i> Моральні традиції української сім'ї	39
<i>Просандєєва Л.Є.</i> Культурний вплив дозвілля на розвиток особистості	42
<i>Парчевська Д.І., Казначеева Л.М.</i> Проблеми молодіжного дозвілля на сучасному етапі (на прикладі м. Рівне)	46
<i>Трохимчук М.</i> Проблеми та тенденції розвитку сучасного молодіжного дозвілля в Україні	49
<i>Маринич Л.М., Костюк Л.К.</i> Придорожні хрести на теренах Рокитнівщини: історія, інтерпретація, смисли	53
<i>Ясковець О.В.</i> Українські традиції випікання хліба: етнорегіональний аспект (за матеріалами опитування у Корецькому районі)	55
<i>Павлуш К.</i> Свято Купала: традиції та сучасна культурна регіональна практика	58
<i>Полюхович О.В., Костюк Л.К.</i> Весілля в духовній культурі населення Рівненського Полісся: традиції та новітні навірстування	61
<i>Чуб Г.В.</i> Діти у великодньому святі України	65
<i>Обух Л.В.</i> Культурно-освітня діяльність українців у Східній Словаччині (методичне забезпечення навчального процесу в середині XX ст.)	69
<i>Кметюк Т.В.</i> Збереження національних традицій на фестивалі «Українська весна» у Польщі	72
<i>Мартинюк О.</i> Сутність поняття «свято» у працях науковців	76
<i>Оборська С.В.</i> Традиції українського модерну в оздобленні сільського житла Київщини	80
<i>Кюнцилі Р.</i> Унікально-універсальні співвідношення церковної архітектури українського села	83

РОЗДІЛ II.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ КУЛЬТУРИ

<i>Ясінський М.М.</i> Інформаційна концепція культури	87
<i>Репін А.</i> Функції масової культури	89
<i>Шило М.</i> Розвиток інтелектуальної культури українців під впливом глобалізаційних процесів	94
<i>Новоселецький М.Ю.</i> Культурно-історичний аспект курсу фізики	97
<i>Жук В., Давидюк Л.</i> Діяльність рівненського центру ПК та ППК НАКККІМ із підвищення кваліфікації бібліотечних кадрів	101
<i>Якубова Т.А.</i> Біографія Т.Шевченка в польських енциклопедіях С.Оргельбранда та А. Вислицького (за матеріалами польськомовного фонду НБУВ)	105

<i>Гірняк Г.З.</i> Реформування системи органів місцевого самоврядування в Україні: концепція, проблеми, досвід	108
<i>Сапфірова Н.М.</i> Щоденник Н.Пташкіної як документальне свідoctво історії родини Й. Маршака у пореволюційний період (1918-1920)	113

РОЗДІЛ III.

ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

<i>Сойчук Р.Л.</i> Феномен «національного самоствердження особистості» у науково-теоретичних виданнях	118
<i>Миколасенко О.М., Кучина Н.І.</i> Основні підходи до визначення поняття «гра» в історичній ретроспективі	121
<i>Ластовецька Л.В.</i> Хорові твори сучасних композиторів Галичини в педагогічному репертуарі ВНЗ	127
<i>Дудик Р.</i> Питання формування і вдосконалення викладацької майстерності педагогів-диригентів	130
<i>Зайцева О.</i> Питання розвитку поліфонічного слуху учнів старших класів ДМШ у наукових дослідженнях	133
<i>Лацівська Я.В.</i> Проблеми формування позитивного ставлення до навчання студентів у педагогічних дослідженнях	136
<i>Войтович Г.О.</i> Моральна культура майбутнього вчителя музичного мистецтва: теоретичний аспект	140
<i>Крижановська Т.І.</i> Методичні аспекти реалізації інтегративного підходу в процесі викладання курсу «українська музична література» у ВНЗ і рівня акредитації	144
<i>Вишотравка Л.І.</i> Клас удосконалення професійних танцівників: педагогічна методика Асафа Мессерера	147
<i>Мазурок І.В., Кругляченко А.Ю.</i> Самостійна робота студентів педагогічного коледжу як чинник формування професійності	151
<i>Мельник Л.В.</i> Фахова компетентність майбутнього вчителя музики як складова навчального процесу	154
<i>Колесніков С.А.</i> Шляхи формування компетентності майбутнього вчителя музики	158
<i>Каленюк О.М.</i> Художнє витинанкарство в контексті підготовки майбутнього художника-педагога	162
<i>Чернюшок О.В.</i> Техніка «Квілте» у декоративній текстильній композиції	167
<i>Дудик Р.В.</i> Процес художньо-педагогічного спілкування учителя музики з хоровим колективом	169
<i>Пішванова В.О.</i> Адаптивні механізми післядипломної освіти	173
<i>Нурулліна І.</i> Молодіжні неформальні рухи в Україні (кінець ХХ – початок ХХІ століття)	177
<i>Понадин Т.</i> Соціальні проблеми в Україні крізь призму діяльності жіночих організацій	180
<i>Петровиц В.В., Бокій Т.Ф.</i> Використання засобів музейної педагогіки у культурно-освітній діяльності музею	184
<i>Опришко І.П., Казначєєва Л.М.</i> Молодіжний сленг та особливості його перекладу у німецькій літературі	188

РОЗДІЛ IV.

МИСТЕЦТВО У РОЗМАЇТТІ ВИЯВІВ

<i>Шман С.Ю.</i> Ікона в музейному фонді: дослідження та реставрація Ю.О. Олсуф'єва	192
<i>Зорич Ю.</i> Театри українських міст періоду 1943-1945 років	195
<i>Горох Г.С.</i> Дитяча хорова творчість Рівненщини в період державної Незалежності України	198
<i>Радченя Т.Ф.</i> Сучасна патріотична музика в Україні	202
<i>Гончарук В.</i> Пошуки композиційно-пластичної та образної виразності у творах Львівських скульпторів другої половини 1980-1990-х рр.	206
<i>Матоліч І.Я.</i> Дослідницька праця та навчальний процес на кафедрі історії і теорії мистецтва Львівської Національної Академії Мистецтв	209

<i>Христюк Ю.С.</i> Функціональна обумовленість дитячого інтровертивного ігрового середовища в громадських закладах	212
<i>Погребняк Г.П.</i> Авторське кіно в міжнародному фестивальному просторі	215
<i>Зінчук І.</i> Творчий злет «Пікардійської терції»	218
<i>Боровець О.О., Казначесва Л.М.</i> Взаємодія національних музичних культур Сходу та Заходу на сучасному етапі	221
<i>Шевчук Б.М.</i> Особливості формування імпресіоністської течії на теренах Європи кінця ХІХ – початку ХХ ст.	224
<i>Чайковська А.А.</i> Мистецька спадщина Г.Нарбута у контексті розвитку графічного мистецтва України	228
<i>Ковтун М.М.</i> Тема материнства в творчості Т. Шевченка-художника	233
<i>Волошина В.М., Шолудько Н.Г.</i> Анімація в туризмі як предмет наукового дослідження	236
<i>Поліщук Ю.</i> Кантата «Дніпро реве» Д.Січинського: особливості втілення художнього образу	239
<i>Соїч В.П.</i> Стан, проблеми та перспективи розвитку закладів культури на селі	242
<i>Гищак Г.Я.</i> Культурно-дозвіллева діяльність закладів культури Самбірщини	246
<i>Новосад О.</i> Музичне мистецтво Волині періоду державної незалежності України	249